

סיכומי הדף היומי

מחודדים ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום ז"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים 'סיכומי הדף היומי' - מחודדים הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר 'בקרובי אקדש' כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת וילך - ו' תשרי תשע"ט

דף ל"ו ע"א

על תפילה של יד אומר - ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין. ועל של ראש אומר, ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין. ודווקא אם סח בין תפילה לתפילה, אבל אם לא סח, מברך אחת על של יד, ואינו מברך על של ראש.

סח בין תפילה לתפילה ולא בירך על של ראש - עבירה היא בידו וחוזר עליה מערכי המלחמה.

כשמניח תפילין, מניח של יד ואחר כך של ראש - שנאמר 'וקשרתם לאות על ירך', ולאחר מכן 'והיו לטוטפת בין עיניך'. כשהוא חולץ, חולץ של ראש ואח"כ של יד, שנאמר 'והיו לטוטפת בין עיניך', כל זמן שבין עיניך יהו שתיים.

היה משכים לצאת לדרך, ומתיירא שמא יאבדו התפילין אם ישאם בידי - מניחן, וכשיגיע זמנו (משיכיר את חבירו בריחוק ד' אמות), ממשימש בהן ומברך עליהן.

עד מתי מניחן - לת"ק עד שתשקע החמה, לרבי יעקב עד שתכלה רגל מן השוק, ולחכמים עד זמן שינה. ומודים חכמים לרבי יעקב שאם חלצן לצאת לבית הכסא או ליכנס לבית המרחץ, ושקעה חמה, ששוב אינו חוזר ומניחן.

י"א בשם רב נחמן שהלכה כרבי יעקב, וכן נהגו רב חסדא ורבה בר רב הונא שהתפללו בתפילין בלילה. וי"א שלרב נחמן אין הלכה כרבי יעקב, ורב חסדא ורבה בר רב הונא שהתפללו בתפילין בלילה בלילה חלקו עליו.

דף ל"ז ע"ב

לרבה בר רב הונא ספק חשיכה ספק לא חשיכה של ערב שבת - לא חולץ ולא מניח, אבל בודאי חשיכה חולץ. ובחול אפילו בוודאי חשיכה אינו חולץ, שסובר לילה זמן תפילין, ושבת אינו זמן תפילין.

'שמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה' - לרבי יוסי הגלילי הכתוב עולה על תפילין, ודורש 'מיים' ולא לילות, 'מימים' ולא כל ימים, פרט לשבתות וימים טובים. ולר"ע לא נאמר חוקה זו אלא לפסח בלבד, ותפילין בשבתות וימים טובים נתמעטו ממה שנאמר 'והיה לאות על ירך', מי שצריכין אות, יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות.

המניח תפילין אחר שקיעת החמה - לר' יוחנן עובר בלאו, שכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה, ואפילו 'השמר' של עשה. ולרבי אלעזר עובר בעשה, ש'השמר' של לאו הוא לאו, ו'השמר' של עשה הוא עשה.

מותר להניח תפילין לאחר השקיעה כדי לשמרון - רב אשי הניח תפילין משחשיכה ואמר לרבינא שצריך לשמרון, ורבינא ראה עליו שלא הניחן כדי לשמרון, אלא שסובר הלכה לילה זמן תפילין, ואין מורין כן, שמא ישכחם וישן בהם.

חייב אדם למשימש בתפילין בכל שעה - קל וחומר מציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה 'והיה על מצחו תמיד', שלא תסיח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה.

יום ראשון פרשת האזינו - ז' תשרי תשע"ט

דף ל"ז ע"א

מניח תפילין על יד שמאל - והטעם: א. לת"ק 'ידך' זו שמאל ולא ימין, שנאמר 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים', ואומר 'ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים', ואומר 'למה תשיב ירך וימינך מקרב חיקך כלה'. ולרבי יוסי החורם מצינו ימין שנקרא יד, שנאמר 'וירא יוסף כי ישית אביו יד ימינו'. ב. לרבי נתן שנאמר 'וקשרתם וכתבתם', מה כתיבה בימין אף קשירה בימין, וכיון שהקשירה בימין צריך להניחה על שמאל. ג. י"א שנאמר 'ידכה', יד כהה.

אין לו זרוע - לת"ק פטור מן התפילין. ולאחרים חייב, שנאמר 'ידכה' לרבות את הגידים, אע"פ שידו רצוצה ומקולקלת.

אטר מניח תפילין ביד ימינו שהוא שמאלו. ואם שולט בשתי ידיו, מניח בשמאלו שהוא שמאל כל אדם.

על ירך - זו קיבורת. בין עיניך - זו קדקד. והוא במקום שמוחו של תינוק רופס.

פלימו שאל מרבי על מי שיש לו שני ראשים באיזה יניח תפילין - והשיבו שיגלה או יקבל עליו נידוי, לפי ששחק עליו. בתוך כך הגיע אדם שנולד לו בן עם שני ראשים, ושאל כמה צריך ליתן לכהן, והביאו לו מברייתא שיתן עשרה סלעים, שהתורה תלתה חיוב חמש סלעים ב'גולגולת'. ואע"פ שעתיד למות, עתה עדיין חי הוא.

בכור שנהרג בתוך שלשים פטור מפדיון - שנאמר 'אך', חלק.

דף ל"ז ע"ב

'ידך' שנאמר בתפילין זו גובה שביד והיא הקיבורת - והטעם: א. אמרה תורה הנח תפילין ביד והנח תפילין בראש, מה להלן בגובה שבראש (מהטעם שיבואר) אף כאן בגובה שביד. ב. לרבי אלעזר שנאמר 'והיה לך לאות', לך לאות ולא לאחרים לאות. ג. לרבי יצחק שנאמר 'ושמתם את דברי אלה על לבבכם וקשרתם',

שתהא שימה כנגד הלב.

נקרע חלוקו אצל הקיבורת - מניח תפילין אע"פ שנראה לאחרים, שדרשת 'לך לאות' ולא לאחרים, היינו במקום שהוא לך לאות.

'בין עיניך' האמור בתפילין של ראש זו גובה שבראש ולא בין עיניך ממש - והטעם: לת"ק למדים 'בין עיניך' מ'לא תשימו קרחה בין עיניכם למת', מה להלן מקום שעושה קרחה, אף כאן. ולרבי יהודה אמרה תורה הנח תפילין ביד והנח בראש, מה להלן במקום הראוי ליטמא בנגע אחד, אף כאן, ובין עיניך ממש יש בו בשר ושער, שזה מטמא בשער לבן וזה בשער צהוב.

ארבע ציציות - לתנא קמא מצוה אחת הן, ולרבי ישמעאל ארבעה מצוות הן. והגפ"מ ביניהם: לרב יוסף - סדין של פשתן שיש בו ציצית של כלאים, ונפסקה ציצית אחת, לת"ק אין בשלש מצוה ואסור משום כלאים, ולרבי ישמעאל שלש מצוות הן ואין בו איסור כלאים. לרבא בר אהינא - טלית בעלת חמש שחייבת בציצית מ'אשר תכסה בה', לת"ק שארבעתן מצוה אחת, מטיל בה ארבע ציציות, ולרבי ישמעאל שכל אחת מצוה בפני עצמה מטיל חמשה. לרבינא - הטיל שלש ציצית בטלית, ויצא בה בשבת, לת"ק היא מצויצת שלא כהלכתה וחייב חטאת, ולרבי ישמעאל היא מצויצת כהלכתה, שעכ"פ קיים ג' מצות ופטור מחטאת. רב יהודה פסק בשם שמואל הלכה כרבי ישמעאל שארבע ציציות ארבע מצוות הן. ואין הלכה כן.

היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתה בשבת - חייב חטאת.

מי שחתך אחד מן הקרנות בטליתו, ונראית כשני קרנים - לא פטרה מן הציצית, שעשאה בעלת חמש וחייבת.

מי שהיתה טליתו ארוכה וכפלה ותלה את הציצית בקרנות הכפל - אע"פ שצורה ודיבקה שלא תחזור לאיתנה, לא עשה כלום, שסופו להתיר ולחזור לאיתנה, ונמצאו ציצית באמצעותה ולא בכנפותיה. ואפילו אם תפרה לא עשה כלום, שאם לא היה צריך לה היה לו לחותכה ולזורקה.

כל חממות הצרורות, והן נודות שאין שוליהן תפורין אלא צרורין - טהורים, שרואים כאילו ניתן הקשר ואין להם בית קיבול. חוץ משל ערביים, שדרכן בכך.

'גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה' - ופירשו בגמרא שלא אמרו אלא על לאו של לא תסור. רבינא ראה שנפסקה ציצית מטליתו של מר בר רב אשי בשבת כאשר היה בדרך, ולא אמר לו עד שהגיע לביתו, והשיב לו שאילו היה אומר לו בדרך היה משליכה ממנו, שאין הלכה כרבי ישמעאל שארבעתן ארבע מצוות, והטלית אינה מצויצת כהלכתה. וי"א שכבר אמר לו בדרך, ולא השליכה לפי שהיה בכרמלית.

הדרן עלך הקומץ

יום שני פרשת האזינו - ח' תשרי תשע"ט

דף ל"ח

פרק רביעי - התכלת

לרבי תכלת ולבן מעכבין זה את זה - שנאמר 'הכנף' מין כנף, ונאמר 'פתיל תכלת', ואמרה תורה 'וראיתם אותו', עד שיהיו שניהם כאחד. ולחכמים אין מעכבין, ש'וראיתם אותו' משמע על כל אחד בפני עצמו.

במשנה שנינו ש'התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת'. ונחלקו אמוראים איך אפשר להעמידה כרבי: א. שנשנית לענין קדימה, שאם הקדים

תכלת ללבן יצא. וסיפא מדובר בטלית שכולה תכלת, שבה מצוה להקדים תכלת שהוא ממין הכנף, ובא התנא ללמד שאם הקדים את הלבן יצא (וראה להלן שיש חולקים). ב. שכוונת התנא לענין גרדומין, שאם נפסקו חוטי התכלת ונשתירו מהם גרדומין, וחוטי הלבן עומדים בעיניהן, או שנפסקו חוטי הלבן ונשתירו מהם גרדומין וחוטי התכלת עומדים בעיניהן, כשרים.

תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש, ושל ראש אינה מעכבת את של יד.

מצוה להקדים לבן לתכלת - שנאמר 'הכנף' מין כנף. ואם הקדים תכלת ללבן יצא, אלא שלא עשה מצוה מן המובחר. ובטלית שכולה תכלת - י"א שמצוה להקדים את התכלת, שהרי מין הכנף הוא. ולרבא אין הצבע גורם, ובכל אופן צריך להקדים את הלבן, ונקרא מין כנף כיון שרוב טליתות לבנות הן.

גרדומי תכלת כשרים, וגרדומי אזור כשרים. ושיעור גרדומין בציצית, כדי לענבן. ונסתפקו בגמרא אם כדי לענבן כל החוטים יחד, או כל חוט בפני עצמו. ולא נפשט.

היו החוטים עבין, ונשתירו בהם כשיעור שאילו היו דקים היה יכול לענבן - אע"פ שעתה אינו יכול לענבן מחמת עוביים, כשרים.

רבא רצה להוכיח שצריך לקשור על כל חוליא וחוליא, ממה שהכשירו גרדומי תכלת, ואם אין קושרין בכל חוליא, כיון שנפסק הותר הקשר ושוב אין שם גדיל. ודחו דבריו כי שמא לא הכשירו אלא באופן שקשר בכל חוליא, אבל אין חיוב לקשור.

יום שלישי פרשת האזינו - ט' תשרי תשע"ט

דף ל"ט ע"א

קשר עליון הוא מן התורה - כי אם לא היה אלא מדרבנן, לא היה צריך להתיר סדין בציצית, שהרי התוכף תכיפה אחת אינו חיבור לענין כלאים.

אם נפסק החוט מעיקרו - פסולה.

לשון הברייתא: 'במה דברים אמורים (שצריך שיעור לציצית) בתחילתו, אבל סופו שיריו וגרדומיו כל שהוא'. ופירשו בגמרא ששיריו וגרדומיו אחד הוא, כלומר שירי גרדומיו כל שהוא, ובא ללמד שצריך שיר גרדומיו, והוא כדי לענבן.

חוט שכורך בו סביב החוטין ועושה ממנו הגדיל - עולה ממנין שמונה חוטין.

ציצית שכרך רובה, שעשה שני שלישי גדיל ושליש ענף - כשירה. וכן אם לא כרך בה אלא חוליא אחת כשרה. ונויי תכלת - כלומר עיקר מצות ציצית - שיהא שלישי גדיל ושני שלישי ענף.

כמה שיעור חוליא - כדי שיכרוך וישנה וישלש. הפוחת לא יפחות משבע, כנגד שבעה רקיעים. והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה, כנגד שבעה רקיעין וששה אוריים שביניהם.

כשמתחיל לכרוך מתחיל בלבן - שיהא מין כנף תחילה, ואחר כך פתיל תכלת. וכשהוא מסיים מסיים בלבן, משום מעלין בקודש ולא מורידין.

דף ל"ט ע"ב

נאמר 'גדיל' ונאמר 'פתיל' - רבה בר בר חנה מפרש או גדיל או פתיל, ולפיכך שיבא אדם שלבש טלית שיש בה ציצית שכולה גדיל. ולרב צריך פתיל, ו'גדילים' בא ללמד מנין החוטין, 'גדיל' שנים, 'גדילים' ארבעה, עשה גדיל ופותליהו מתוכו.

העשוי.

חסידיים הראשונים, כיון שפצעו ג' בבגד - כלומר שהגיעו לג' אצבעות האחרונים, מטילין לה תכלת מיד כדי שלא להשהותה בלא ציצית.

הטיל למוטלת - שהיה ד' ציצית בטלית והטיל לה ד' אחרים, ופסק את הראשונים - לרבי זירא כשרה, ואין כאן משום 'תעשה ולא מן העשוי', כי מאחר שעובר ב'בל תוסיף' כשמטילם, אין זה מעשה, שהרי עובר על דברי תורה, וכשחותך את הראשונים, אז הוא תחילת עשייתם של אחרונים. ולרב פפא, אם כשהטיל את האחרונים התכוין להוסיף, כשרה. אבל אם התכוין לבטל את הראשונים, אין כאן בל תוסיף ויש כאן מעשה, ופסולה משום תעשה ולא מן העשוי.

יום חמישי פרשת האזינו - י"א תשרי תשע"ט

דף מ"א ע"א

טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו והגדול יוצא בה דרך עראי - חייבת בציצית. אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו, אף על פי שהגדול יוצא בה עראי - פטורה. וכן לענין סדין בציצית, שאם אין בטלית שיעור לחיוב ציצית, אסור לצאת בו משום כלאים.

אין עראי בכלאים - שגם בגד שאין יוצאים בו עראי, אם נארג בו כלאים אסור.

טלית כפולה - לת"ק חייבת בציצית, ולרבי שמעון פטורה, שאם תפשט נמצאו הציציות באמצעיתה. ושון שאם כפלה ותפרה שחייבת, ואפילו אם חיברה על ידי 'סיכ'.

לרבה בר רב הונא ציצית חובת טלית - ומשום כך הורה לרבא בר רב נחמן שהטיל ציצית לטלית כפולה, שיתקן את הציציות במקום הכנף גם לאחר שהסירו מעליו.

חסידיים הראשונים היו מטילין תכלת מיד כשארגו בטלית שלש אצבעות - ואין מזה ראייה שציצית חובת טלית הוא, שהיו מחמירים על עצמם.

המלאך התרעם על רב קטינא שנתכסה בכסות לילה, וביקש תחבולות מלבוא לידי חיוב מצות ציצית, לפי שבזמן ריתחא עונשים גם על ביטול מצות עשה.

לרב טובי בר קיסנא בשם שמואל, טלית הראויה לציצית, אע"פ שמקופלת ומונחת בקופסא - חייבת בציצית, הואיל ועומדת להתכסות בה. ומודה בזקן שעשאה לכבודו (לתכריכין) שפטורה, לפי שאינה עשויה להתכסות. ובשעה שלובשין אותה למת, מטילין בה ציצית משום 'לועג לרש חרף עושהו'.

טלית שנקרעה למעלה משלש אצבעות משפת הכנף - יתפור. תוך שלש, לרבי מאיר לא יתפור, שמא יוותר מחוט התפירה ויניחם, ויוסיף עליו עד ד' חוטים לשם ציצית, ופסול משום תעשה ולא מן העשוי (אבל למעלה משלש אינו מקום ציצית). ולחכמים יתפור. ושון שלא יביא אפילו אמה על אמה מטלית אחרת ובה תכלת ויתלה בה. ושון שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה, ובלבד שיהיו כל חוטיה שלימים. ואין מכאן ראייה שמתירין ציצית מבגד לבגד, שמא לא התירו אלא כשנתבלה טלית הראשונה ואינה ראויה לציצית.

דף מ"א ע"ב

טלית אין פוטריין בה לשם לבן אלא מינה - שאם אדומה היא, יטיל בה שני חוטיין אדומים ושני חוטי תכלת. טלית שכולה תכלת - מביא שני חוטים לשם תכלת, וכל מיני צבעונין פוטריין בה לשם לבן. וקלא אילן לא יביא. ואם הביא, אם היא בת ארבעה חוטיין, שנים מהן תכלת ושנים קלא אילן, כשר. ואם הטיל בה שמונה חוטיין,

חוטי צמר פוטריין בטלית של פשתן, וכן חוטי פשתן פוטריים בטלית של צמר - שנאמר 'לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך', לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר.

טלית של שיראין - י"א שחייבת בציצית מן התורה, כי כל הבגדים חייבין בציצית. ולשיטתם חוטי צמר ופשתים פוטריים בהם, כלומר לבן של פשתן עם תכלת של צמר, שמאחר שחייבין בציצית מן התורה, מותר בהם כלאים. ולרב נחמן פוטריין מן הציצית מן התורה, שסובר כתנא דבי רבי ישמעאל שכל מקום שנאמר בגד סתם אינו אלא צמר ופשתים, אבל שאר בגדים פטורים, ורק מדרבנן הם חייבים. ולשיטתו אסור להטיל בהם חוטי צמר ופשתים יחד, שמכיון שפטור מן התורה אסור משום כלאים, אלא מטיל חוטי צמר או חוטי פשתן.

חוטיין של כלך או של שיראין - פוטריין בטלית שהוא מינן, ולא בטלית שאינו מינן. וגם לסובר שיש חיוב ציצית מן התורה בטלית של שיראין, פטר אותם בחוטים שהוא מינן אע"פ שאינם צמר ופשתים, שנאמר 'הכנף', ומשמע שיהיו החוטיין ממין הכנף, ונאמר 'צמר ופשתים', הא כיצד, צמר ופשתים פוטריין בין במינן בין שלא במינן, שאר מינין במינן פוטריין שלא במינן אין פוטריין.

בגד האמור בתורה סתם - נחלקו תנאים בדעת רבי ישמעאל, לתנא אחד אינו אלא צמר ופשתים, שהואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם, ופרט לך הכתוב באחד מהן (בנגעים) צמר ופשתים, אף כל צמר ופשתים. ולתנא אחר למדים מ'או' בגד, שכל מיני בגדים מטמאים בנגעים.

יום רביעי - יום הכיפורים תשע"ט

דף מ'

סדין של פשתן - ב"ש פוטריין מציצית, שחוטי התכלת של צמר הן, ולא הותר כלאים אצל ציצית. ובית הלל מחייבין, שדורשים סמוכין להתיר כלאים בציצית. והלכה כדברי בית הלל.

כל המטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין - והטעם שאסרוה אע"פ שהלכה כב"ה:

א. י"א שלפי שאין בקיין לדרוש סמוכין שכלאים מותר בציצית. ואם ידרשו ברבים שכלאים בציצית מותר, חוששים שיבואו להתיר גם קלא אילן, והצבוע בקלא אילן דינו כלבן שלא הותר בו כלאים כיון שאפשר במינן. ולא סמכו על בדיקת היורה, שמא נתן ליורה תכלת שצבע לשם נסיון שהוא פסול. ורבא דחה טעם זה, שאפשר לשלוח אגרות לצובעי תכלת שהטעימה פסולה, שהרי אפילו על חמץ בפסח ויום הכיפורים שהם בכרת סמכו על האגרות.

ב. לרבא חששו שיקרע סדינו בתוך שלש אצבעות לשפת הכנף, ויתפרנו, והציצית פסולה משום תעשה ולא מן העשוי.

ג. לרבי זירא גזרו משום כסות לילה, שהוא פטור מציצית, ונהנה מכלאים שלא במקום מצוה.

כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה - אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב, ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה.

היא של בגד וכנפיה של עור או להיפך - לרבא ורבי זירא הולכים אחר עיקר הבגד, לפיכך, היא של בגד וכנפיה של עור חייבת, והיא של עור וכנפיה של בגד פטורה. ולרב אחאי הולכים אחר הכנף.

הטיל ג' ציצית לבעלת ג' כנפים - ואחר כך תלה בה קרן רביעית ועשה בו ציצית, פסולה משום תעשה ולא מן

רב אדא בר אהבה היה מברך 'לעשות ציצית' כשהטיל הציצית בטליתו - ולרב ציצית אין צריך ברכה בעשייתה (וטעם המחלוקת מבואר בע"ב).

ציצית שעשאה עובד כוכבים - לרב פסולה, שנאמר 'דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית', בני ישראל יעשו ולא העובדי כוכבים. וי"א בשם רב שכשירה, שנאמר 'דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית', אחרים יעשו להם.

עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא ארמאי ורופא כותי - לרבי מאיר ימול ארמאי ולא כותי, לפי שמל לשם הר גריזים. ולרבי יהודה ימול כותי ולא ארמאי, וכן היא שיטת רב שמילה בעובד כוכבים פסולה, שנאמר 'אתה את בריתי תשמור'. וי"א שנאמר 'המול ימול', המל ימול.

המל אומר - ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה. סוכת עובדי כוכבים, סוכת נשים, סוכת בהמה, סוכת כותיים - כשירה, ובלבד שתהא מסוככת כהילכתה.

העושה סוכה לעצמו - מברך שהחיינו. בא לישוב בה - מברך לישוב בסוכה. אבל אין מברך על עשייתה 'לעשות סוכה'.

דף מ"ב ע"ב

ספר תורה תפילין ומזוזות שכתבן צדוקי, כותי, עובד כוכבים, עבד, אשה, וקטן, מזמר - פסולים, שנאמר 'וקשרתם וכתבתם', כל שישנו בקשירה ישנו בכתובה כל שאינו בקשירה אינו בכתובה.

למסקנת הגמרא כל מצוה שעשייתה גמר מצוה, אע"פ שכשירה בגוי, בישראל צריך לברך על עשייתה - לפיכך המל מברך על המילה אע"פ שכשירה בגוי. וכל מצוה שעשייתה אינה גמר מצוה, אע"פ שפסולה בגוי, בישראל אינו מברך. לפיכך אין מברכין על עשיית תפילין. ועל עשיית ציצית - לסובר שחובת טלית היא, צריך לברך, שעשייתה גמר מצוה, ולסובר חובת גברא הוא אין צריך לברך.

עשה את הציצית מן הקוצים (חוטים התלויים בכל היריעה וקוצצין אותם מן הבגד), ומן הנימין (שיוצאים מהבגד בתפירה), ומין הגרדין - פסולה, שצריך עשייה לשמה. עשאן מן הסיסין - לרב כשירה, שאין צריך טויה לשמה. ולשמואל פסולה, שצריך טויה לשמה.

תפילין שציפן זהב, או שטלה עליהן עור בהמה טמאה - פסולות. טלה עליהם עור בהמה טהורה - לת"ק כשירות גם אם לא עיבדן לשמן, ולרשב"ג פסולות עד שיעבדן לשמן.

כיצד צביעת ציצית? מטילים ביורה דם חלזון וסמנין, ומרתיחין אותו, ונוטלים ממנו מעט בקליפת ביצה, וצובעים בו מוך לבדוק אם תכלת יפה הוא, וזורקים את הביצה ושורפין את המוך. וממה ששורפין אותה למדנו שהמוך שנצבע לנסיון פסול לציצית, שצריך צביעה לשמה. וממה שזורקים את הצבע שבקליפה ואין מחזירין אותה ליורה, למדנו שאם עירה צבע של טעימה ביורה, פסל את כולה.

ובדין זה נחלקו תנאים - לר"ח בן גמליאל טעימה פסולה, שדורש מ'כליל תכלת' שיהא כל עיקר מראה החלזון בצמר, ולא יהא דבר אחר צבוע בה מתחילתה. ולרבי יוחנן בן דהבאי אפילו כבר נצבע בה צמר אחר וזה מראה שני שבה, כשר, שנאמר 'ושני תולעת'.

שבת קודש פרשת האזינו - י"ג תשרי תשע"ט

דף מ"ג ע"א

תכלת אין לה בדיקה אם נצבע לשמה או לשם טעימה - ולפיכך אין נקחית אלא מן המומחה. תפילין יש להם בדיקה, שיכול לבדוקן אם דקדק בחסירות ויתירות,

ארבע תכלת וארבע קלא אילן, פסולה, הואיל ויש חוטין כל צרכה חוץ מקלא אילן, חוששין שיהיה צריך חוטין לטלית אחרת, ויקח חוטי התכלת ותישאר הראשונה בקלא אילן לבד, או שיטיל בטלית האחרת את חוטי קלא אילן לשם תכלת. וגם לסובר שאין מתירין מבגד לבגד, חוששין אם עבר והתירם.

לרב אין מתירין מבגד לבגד - ולשמואל מתירין. לרב אין מדליקין מנר לנר בנרות חנוכה - ולשמואל מדליקין. לרב אין הלכה כרבי שמעון בגרירה - ולשמואל הלכה כמותו, שאדם גורר מטה כסא וספסל בשבת, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. בכל מקום פסק רבה כרב, חוץ מבשלש מחלוקות אלו שפסק כשמואל.

רב יהודה מסר טליתו לכובס - ולא חשש שמא יתנתקו חוטי התכלת ויטיל בה קלא אילן. רב חנינא היה מקפל הציצית כמין פקעת כשנותנה, כדי שלא ינתקו. רבינא היה עושה לטלית כמין שפה, ומחביא החוטין בתוכה, ותופר השפה.

כמה חוטין הוא נותן? לבית שמאי ארבעה, ולבית הלל שלשה. וכמה תהא משולשת? כלומר שיעור הענף חוץ מן הגדיל, לב"ש ארבע אצבעות. ולבית הלל שלש, וכל אצבע אחת מארבע בטפח של כל אדם, והיינו מדת גודל.

רב הונא פסק שיטיל ארבעה חוטין בתוך ארבע אצבעות של שפת הבגד, ומשולשת ארבע. ורב יהודה פסק שיתן שלשה חוטין בתוך שלש אצבעות ומשולשת שלש. ולהלכה נותן ארבע חוטין בתוך שלש משפת הבגד ומשולשת ארבע.

שיעור טפח דאורייתא - ארבע בגודל, שש בקטנה, וחמש באצבע.

אין ציצית אלא יוצא. ואין ציצית אלא משהו.

ציצית אין לה שיעור למעלה, אבל יש לה שיעור למטה (שלא תהא משולשת פחות משלש או מארבע כמו שנתבאר). כיוצא בו, לולב אין לו שיעור למעלה, אבל יש לו שיעור למטה שלשה טפחים.

יום שישי פרשת האזינו - י"ב תשרי תשע"ט

דף מ"ב ע"א

אין ציצית אלא ענף - וכן הוא אומר 'ויקחני בציצית ראשי'. וצריך להפרידה כבלורית של עובדי כוכבים, שהשערות דבוקות מלמטה ופרודות מלמעלה.

הטיל את הציצית על שפת חודה של קרן, או על הגדיל (חוט עבה וחזק שבתחילת הבגד כדי שלא יהא נוח ליקרע) - לת"ק כשירה, ולר"א בן יעקב פסולה.

לרב גידל בשם רב ציצית צריכה שתהא נוטפת על הקרן - כלומר שיגביהנה למעלה מן השפה כדי שתהא תולה ומכה על הקרן, שנאמר על כנפי בגדיהם. וסובר כרבי אליעזר בן יעקב שאם הניחה על חודה של קרן פסולה. וצריך שירחיק מלא קשר גודל, אבל לא יגביהנה יותר משלש אצבעות.

הרחיק בשעת עשייה כמלא קשר גודל, ולאחר מכן נסתר הבגד ונרחב הנקב וירד הגדיל למטה ממלא קשר גודל - כשירה.

רב אחא בר יעקב הטיל ארבע חוטין, וכופלם קודם שיתלם בציצית, ומכניס הכפל בנקב הטלית, וחוזר ומכניס שתי הראשים בתוך הכפל ותלויים בעניבה בטלית. שדורש גדיל שנים, גדילים משמע ארבע חוטין, ואחר כך כופלן לשמונה. רב ירמיה מדפתי הטיל שמונה וכופלן לאחר שהכניסן בטלית והם ט"ז. מר בריה דרבינא היה עושה כמנהגינן, שמכניס ד' חוטין ואחר כך כופלן לשמונה.

ואע"פ כן אין נקחין אלא מן המומחה, שצריכים עיבוד לשמה. ספרים ומזוזות יש להן בדיקה וניקחין מכל אדם, שאין צריכין עיבוד לשמה.

ולא אמרו שאין לתכלת בדיקה אלא לענין לשמה, אבל יש לה בדיקה לידע אם תכלת היא או קלא אילן - שמביא 'גביא גילא' (אלום), ומים היוצאים מתלתן, ומי רגלים בן ארבעים יום (י"מ מתינוק בן ארבעים, וי"מ ארבעים יום לאחר שיצאו מן הגוף), ושורה אותו בתוכם, אם לא נפרד הצבע, כשרה. ואם נפרד, אופה אותו בשאור קשה של שעורים, אם נשתנה לטובה כשרה, ואם נשתנה לרעה פסולה. וסימנך: שינוי שקר שינוי אמת.

רבי מני דקדק וקנה תכלת מן המומחה - ואמר לו סבא אחד שכך עשו אלו שקדמו לקודמים לו, והצליחו בעסקיהם.

הלוקח טלית מצוייצת מן השוק - מישראל, הרי היא בחזקתה. מן העובד כוכבים, אם תגר הוא כשרה, שמסתמא קנאה מישראל, ואף על פי שאין אדם רשאי למכור טלית מצוייצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציצייותיה, אנו תולים שתגר ישראל מכרה לו. ואם הדיוט הוא פסולה.

אין אדם רשאי למכור טלית מצוייצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציצייותיה - ו"א שמא יהיה לו זונה ישראלית וסבורה ישראל הוא ותבעל לו, וי"א שמא יתלוה ישראל עם גוי זה בדרך, וסבור ישראל הוא שהרי יש לו ציצית, ויהרגנו.

רב יהודה היה מטיל ציצית לכסות אשתו - שסובר כדעת חכמים שלילה זמן ציצית, והיא מצוה שלא הזמן גרמא. והיה מברך בכל בוקר להתעטף בציצית, שסובר כרבי שתפילין כל זמן שמניחן מברך עליהם, ובמשך היום לא היה מסיר טליתו משום צניעות, ובבוקר היה מברך כשהחליף מכסות לילה לכסות יום.

לדעת חכמים הכל חייבין בציצית: כהנים ליום וישראלים גרים נשים ועבדים - ואע"פ שהכהנים הותרו בכלאים בבגדי כהונה, אין פוטרים אותם מציצית מכח ההיקש של ציצית לכלאים, לפי שלא הותר להם אלא בשעת עבודה. והנשים חייבות לפי שלילה זמן ציצית, והיא מצוה שלא הזמן גרמא. רבי שמעון פוטר בנשים - שלילה לאו זמן ציצית, והיא מצוה שהזמן גרמא. שדורש מ'וראיתם אותו' פרט לכסות לילה, ו'אשר תכסה בה' לרבות כסות סומא. ואין לומר להיפך, שאני מרבה כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים, ומוציא כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים. (וחכמים דרשו מקראות אלו לדרשות אחרות כמו שיתבאר).

דף מ"ג ע"ב

'על ארבע כנפות כסותך' - ארבע ולא שלש, אבל בעלת חמש חייבת, שנאמר 'אשר תכסה בה'. ואין לומר להיפך, שבכלל חמש ארבע ואין בכלל שלש ארבע. ורבי שמעון שמרבה מאשר תכסה בה כסות סומא, דורש בעלת חמש מ'אשר'.

'וראיתם אותו וזכרתם' - א. ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת, וזו קריאת שמע, שקורין אותה בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן. ב. ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה, וזו כלאים שנאמר 'לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך'. ג. 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' - כיון שנתחייב אדם במצוה זו, נתחייב בכל המצות כולן, כלומר שאינו חייב אלא ביום שרוב מצוות נוהגות בו, ורבי שמעון היא שלילה לאו זמן ציצית. ד. שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן. ה. 'וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם' - ראייה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשייה.

כל הזרין במצות ציצית זוכה ומקבל פני שכינה - שנאמר 'וראיתם אותו', ונאמר 'את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד'.

חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצוות - תפילין בראשיהן, ובזרועותיהן, וציצית בבגדיהן, מזוזה לפתחיהן. ועליהם אמר דוד 'שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך'. כשראה דוד את עצמו ערום בבית המרחץ, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, כשנזכר במילה שבבשרו, נתיישרה דעתו, ולאחר שיצא אמר עליה שירה, שנאמר 'למנצח על השמינית מזמור לדוד', על מילה שניתנה בשמיני.

כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו - הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק', ואומר 'חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם'.

מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין? שהתכלת דומה לים, וים לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, שנאמר 'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר', ונאמר 'כמראה אבן ספיר דמות כסא'.

גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת - משל למלך בשר ודם שאמר לאחד מעבדיו הבא לי חותם של טיט, ולאחד הבא לי חותם של זהב, ופשעו שניהם ולא הביאו, זה שאמר לו הבא של טיט עונשו מרובה.

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום - שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך', קרי ביה 'מאה'. רב חייא בריה דרב אויא היה טורח בשבתות וימים טובים למלאות מאה ברכות בבשמים ומיני מגדים.

לרבי מאיר חייב אדם לברך שלש ברכות אלו בכל יום: שעשאני ישראל, שלא עשאני אשה, שלא עשאני בור. וי"א שהשלישית היא שלא עשאני עבד, ואע"פ שדינו כאשה, הוא מזולזל יותר ממנה.

יום ראשון - י"ד תשרי תשע"ט

דף מ"ד ע"א

חלזון - גופו דומה לים, וברייתו לדג, ועולה אחד לשבעים שנה, ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים.

אין לך כל מצוה קלה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעולם הזה, ובעולם הבא איני יודע כמה, צא ולמד ממצות ציצית - מעשה באחד שהיה זהיר בציצית, שכר זונה בד' מאות זהובים, וקודם מעשה טפחו לו ד' ציצייותיו על פניו, ונשמט ע"ג קרקע, ואף היא נשמטה ושאלה מה מום ראית בי, אמר לה העבודה שלא ראיתי אשה יפה כמותך, אלא מצוה אחת ציונו ה' אלהינו וציצית שמה, וכתוב בה 'אני ה' אלקיכם' שתי פעמים, אני הוא שעתיד ליפרע ואני הוא שעתיד לשלם שכר, נדמו עלי כד' עדים, כתב לה שמו ושם עירו ורבו ומדרשו. חילקה נכסיה שליש למלכות ושליש לעניים ושליש נטלה בידה חוץ מאותן מצעות, ובאת לבית מדרשו ונתגיירה ונשאה, אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר, זה מתן שכרו בעה"ז, ולעולם הבא איני יודע כמה.

טלית שאולה - כל שלשים יום פטורה מציצית, מיכן ואילך חייבת.

הדר בפונדקי בארץ ישראל והשוכר בית בחוץ לארץ - כל שלשים יום פטור ממזוזה, מיכן ואילך חייב. אבל השוכר בית בארץ ישראל, עושה מזוזה לאלתר משום יישוב ארץ ישראל.

תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש - מתחילה אמר רב חסדא שרק אם יש לו, אבל אם אין לו מעכבת, גזירה שמא יפשע ולא יקנה האחרת. ולאחר מכן אמר שבכל

אופן אינה מעכבת, שאין טעם שמי שאין לו שתי מצוות לא יקיים גם מצוה אחת.

כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה. וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה. וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג' עשה. כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה 'זכתבתם וכתבתם'.

כל המניח תפילין מאריך ימים - שנאמר 'ה' עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחייני', אותם שנושאים עליהם שם ה' בתפילין, יחיו.

דף מ"ד ע"ב

הסולת והשמן של מנחת נסכים אין מעכבין את היין - שאם הביא יין בלא סולת ושמן, מנסכן. ולא היין מעכבן. המתנות שעל המזבח החיצון אין מעכבות זו את זו - שכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר, שנאמר 'ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלקיך'.

מנחה ונסכים הבאים עם הזבח - מביא מנחה ואחר כך נסכים, שנאמר 'עולה ומנחה', לאחר העולה יקריב מיד את המנחה.

מנחה ונסכים הבאים בפני עצמם - לחכמים למדים מאלו שבאים עם הזבח שמביא מנחה ואח"כ נסכים. ולרבי מביא נסכים ואחר כך מנחה, שרק הבאים עם הזבח מקדימין את האכילה כיון שהתחיל בה, אבל הבאים בפני עצמם מקדימין את הנסכים שאומרים עליהם שירה.

'מנחתם ונסכיהם' בלילה - שמנחת נסכים קריבין בלילה. 'ומנחתם ונסכיהם' למחר - שאם הביא היום יכול להקריב נסכיו למחר.

אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח - שנאמר 'זבח ונסכים'.

י"ט סוכות - ט"ז תשרי תשע"ט

דף מ"ה ע"א

פריים וכבשים של חג מעכבין זה את זה - שנאמר 'כמשפט' 'כמשפטם'.

אילים של עצרת הכתובים בתורת כהנים - מעכבין זה את זה, שנאמר בהם הויה. אבל אין האילים האמורים בתורת כהנים מעכבין לאיל האמור בחומש הפקודים, ולא איל של חומש הפקודים מעכב לאילים של תורת כהנים. והפריים, גם האמורים במקום אחד, אינם מעכבין זה את זה.

לא מצא במוסף של ראש חודש שני פריים - מביא פר אחד, שנאמר ביחזקאל 'וביום החדש פר בן בקר תמים'. וכן אם לא מצא שבעה כבשים, מביא ששה, שנאמר 'וששה כבשים'. לא מצא ששה יביא חמשה, חמשה יביא ארבעה, ארבעה יביא שלשה, שלשה יביא שנים, ואפילו אחד, שנאמר 'ולכבשים כאשר תשיג ידו'. ולמה נאמר ששה, ללמד שכמה שאפשר להביא יביא. ואם יש להם שני פריים, או שבעה כבשים, מעכבין זה את זה, שנאמר 'יהיו'.

בראשון באחד לחודש תקח פר בן בקר תמים 'זחטאת' את המקדש - והלא עולה היא? - לרבי יהודה ורבי יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה, ולרבי יוסי ורב אשי הקריבו מילואים בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה. 'וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים' - וכי לא הוזהרו אלא כהנים? לרבי יוחנן אליהו עתיד לדורשה, ולרבינא בא לאסור את הכהנים, שלא תאמר שהותר להם נבילה וטרפה הואיל והותר להם מליקה. 'וכן תעשה בשבעה בחודש מאיש שזגה ומפתי וכפרתם

את הבית - 'שבעה' אלו שבעה שבטים שחטאו, שאע"פ שאינם רובה של קהל מביאים פר העלם דבר. 'חודש', אם חדשו בית דין ואמרו חלב מותר, מביאים פר העלם. 'מאיש שזגה ומפתי', מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה.

זכור אותו האיש לטוב וחנינא בן חזקיה שמו - שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל, שהיו דבריו סותרין דברי תורה, העלה שלש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה ודרשו.

לרבי שמעון אם היו להם פריים מרובין ולא היו נסכים - יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקרבו כולן בלא נסכים. ואם היו להם אילים מרובין ולא היה להן איפתן, יביאו איל אחד ואיפתו ולא יקרבו כולם בלא איפות, שנאמר 'זאיפה לפר ואיפה לאיל'.

דף מ"ה ע"ב

הפר והאילים ושבעת הכבשים והשעיר של עצרת האמורים בתורת כהנים - אין מעכבין את שתי הלחם, ולא הלחם מעכבן.

לרבי עקיבא הלחם מעכב את הכבשים (שני כבשי השלמים), ואין הכבשים מעכבין את הלחם. ולר"ש בן גנס הכבשים מעכבין את הלחם והלחם אינו מעכב הכבשים, שכן היה במדבר שקרבו כבשים בלא לחם. לרבי שמעון הלכה כבן גנס ולא מטעמו, שבמדבר לא קרבו גם הכבשים, שכל האמור בתורת כהנים לא הקריבו במדבר (הטעם מבואר בסמוך), וכל האמור בחומש הפקודים הקריבו. אלא שכבשים קרבים בלא לחם מפני שמתירין את עצמן, אבל לא הלחם בלא כבשים שאין ללחם מי שיתירנו.

כבשים האמורים בחומש הפקודים, אינם האמורים בתורת כהנים, שהרי כשמגיע אצל פריים ואילים נאמר בתורת כהנים פר ושני אילים, ובחומש הפקודים שני פריים ואיל אחד, אלא הללו באין בגלל עצמן והללו בגלל לחם. ואין לומר שאם ירצה יקריב פר ושני אילים, ואם ירצה שני פריים ואיל, שמכיון שגשתנה סדרן משמע שאחרים הם.

האמור בחומש הפקודים קרב במדבר - אבל האמור בתורת כהנים לא קרב במדבר, שנאמר 'והקרבתם על הלחם', חובה על הלחם, ונאמר 'שבעת כבשים תמימים' אע"פ שאין לחם, ומה תלמוד לומר על הלחם, שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם.

לרבי עקיבא הלחם מעכב את הכבשים ולא להיפך - שדורש 'יהיו' לה' לכהן מ'סולת תהיינה', שהויה עולה על הלחם. ואינו לומד מ'יהיו' עולה לה' האמור בשבעה כבשים, לפי שדנין דבר שמתנה לכהן מדבר שמתנה לכהן ולא מדבר שאינו מתנה לכהן. ולבן גנס הכבשים מעכב את הלחם ולא להיפך - שדנין 'יהיו' מ'יהיו' ולא מ'תהיינה', ואע"פ שדנין 'ושב הכהן' מ'ובא הכהן' שזו היא שיבה זו היא ביאה, במקום שיש לשון דומה למדים ממנו. וי"א שנחלקו בכתוב עצמו, שרבי עקיבא 'יהיו' עולה על לחם שכולו לכהן, ומה שנאמר 'לה' לכהן' הוא משום שקנאו השם ונתנו לכהן, ולבן גנס עולה על הכבשים שמקצתו לה' ומקצתו לכהן.

יום שלישי - א' דחזה"מ סוכות - ט"ז תשרי תשע"ט

דף מ"ז ע"א

הכל מודים שאם הוזקקו כבשים ולחם זה לזה, שמעכבין זה את זה. ואיזה הוא זיקה שלהן, שחיטה, שאם היה לחם בשעת שחיטה ואח"כ אבד או לחם או כבשים, אבד הכל. ואם היו יחד בשעת תנופה, נסתפקו בגמרא אם תנופה עושה זיקה או לא. ולא נפשט.

עד שלא שחט את התודה נפרס לחמה - יביא לחם אחר,

והיינו עד תמיד של בין הערבים שעדיין ניתן להקריב את הכבשים אם יזדמנו להם.

לבן בוכרי כל כהן ששוקל מחצית השקל אינו חוטא - ואע"פ שהם פטורים, אין בזה משום מכניס חולין בעזרה, לפי שהכהן מוסרם לציבור. ולרבן יוחנן בן זכאי הכהנים חייבים במחצית השקל וכל שאינו שוקל הוא חוטא, והכהנים היו דורשים מעצמן לפטור, לפי שמנחת כהן לא תאכל, ואם יביאו עומר ושתי הלחם ולחם הפנים משקליהם יהיו אסורים באכילה.

יום רביעי - ב' דחזה"מ סוכות - י"ז תשרי תשע"ט

דף מ"ז ע"א

כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה - כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן, קדש הלחם. שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לא קדש הלחם.

שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן - לרבי הלחם קדוש ואינו קדוש. שנאמר ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות, במה יעשה בזביחה. ולרבי אלעזר ב"ר שמעון אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן, שנאמר יעשה, עד שיעשה כל עשיותיו. וזבח' בא ללמד שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה.

ונחלקו אמוראים בביאור שיטת רבי שהוא קדוש ואינו קדוש: לאבי קדוש ואינו גמור, שאינו תופס פדיונו בקדושת שתי הלחם, אבל קדוש ליפסל ביוצא (ולר"א בר"ש אינו קדוש כלל ולא נפסל ביוצא). ולרבא תופס פדיונו, אלא שאינו נותר לאכילה לכהנים.

דף מ"ז ע"ב

שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה, וזרק דמן של כבשים חוץ לזמנן - לר' אליעזר אין בלחם משום פיגול, ולרבי עקיבא יש בלחם משום פיגול. ונחלקו אמוראים בביאור המחלוקת:

לרב ששת - שניהם סוברים כרבי שהשחיטה מקדשת את הלחם, ורבי אליעזר לשיטתו שאין זריקה מועלת ליוצא, ולרבי עקיבא זריקה מועלת ליוצא. ולפי דבריו נסתפקו בגמרא על כבשי עצרת ששחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לשיטת רבי עקיבא מה דין הלחם - אם ממה שמצאנו שזריקת פיגול קובעת את הלחם בפיגול ביוצא כמו הבשר, נוכל ללמוד שגם זריקה שלא לשמה מתרת את הלחם כבשר, או שמא אין זריקה שאינה הוגנת מועלת אלא לחומרא ולא לקולא.

לרב פפא - לדברי הכל אם הלחם עדיין בחוץ בשעת זריקה אין הזריקה מועלת על לחם שיצא לעשותו פיגול (ולא אמר רבי עקיבא שזריקה מועלת ליוצא אלא על הבשר שהוא גוף הזבח). ומחלוקתם כשחזר הלחם ונכנס בשעת זריקה, שרבי אליעזר סובר כרבי שהשחיטה מקדשת את הלחם, ונפסלו ביוצא, ושוב לא נעשה פיגול בזריקה, ורבי עקיבא סובר כר"א בר"ש שהשחיטה אינה מקדשת את הלחם, ולא נפסלו ביוצא, ומשום כך נעשו פיגול בזריקה. ואע"פ שלרב גידל אין זריקת פיגול מקדשת, דבריו נדחו. **לרב גידל בשם רב זריקת פיגול אינה מביאה לידי מעילה באימורי קדשים קלים -** ואינה מוציאה מידי מעילה בבשר קדשי קדשים. ונדחו דבריו.

כבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם - למסקנא אין זורקים דמן שלא לשמן להתיר בשר באכילה, שאין לך דבר שנראה לשמו, ונשחט לשמו, ונדחה מלשמו, ואינו כשר לשמו, וכשר שלא לשמו. ותודה שנפרס לחמה לאחר שחיטה שזורק את הדם לשם שלמים, הוא משום שהתורה קראה לתודה שלמים.

ושוחט. מששחטה נפרס לחמה - הדם יזרק, והבשר יאכל, וידי נדרו לא יצא, וכל הלחם פסול הואיל ונפרס אחד מהם. אבל אין שחיטה עושה זיקה לפסול גם את התודה, שהתודה נקראת שלמים, מה שלמים קרבים בלא לחם כך גם תודה. נזרק הדם ואחר כך נפרס אחד מן הלחם, תורם מן השלם על הפרוס.

עד שלא שחטה יצא לחמה - מכניסה ושוחט. מששחטה יצא אחד מלחמה - הדם יזרק, והבשר יאכל, וידי נדרו לא יצא, והלחם פסול. נזרק הדם ואחר כך יצא אחד מלחמה - תורם ממה שבפנים על שבחוץ.

עד שלא שחטה נטמא לחמה - מביא לחם אחר ושוחט. מששחטה נטמא לחמה - הדם יזרק והבשר יאכל, וידי נדרו יצא, שהציץ מרצה על הטמא, והלחם פסול. נזרק הדם ואחר כך נטמא אחד מלחמה - תורם מן הטהור על הטמא.

דף מ"ו ע"ב

לצד שאנו אומרים תנופה עושה זיקה - אם אבד הלחם לאחר תנופה, נדחו הכבשים. ואם אבדו כבשים, נדחה הלחם.

ולצד שאומרים אין תנופה עושה זיקה - הביא לחם וכבשים והונפו, ולאחר מכן אבדו הכבשים, והביאו כבשים אחרים, צריכים תנופה, שהכבשים הם המתירים, ועוד שעיקר תנופה כתוב בהם. ואם אבד הלחם, והביא לחם אחר, לבן ננס שכבשים עיקר, אין הלחם טעון תנופה. ולרבי עקיבא נסתפקו בגמרא אם אותו לחם טעון תנופה לפי שהלחם עיקר, או שאינו צריך לפי שהכבשים מתירים אותו. ולא נפשט.

הטעם ששני כבשים של שלמים מקדשין את הלחם ומעכבין אותו, ושבעה כבשים של עולה ופר ואילים אין מקדשין אותו - שלמדים מאיל נזיר, שאע"פ שמביא זבחים אחרים, השלמים מקדשים את הלחם ולא האחרים, שנאמר ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות, מלמד שהסל בא חובה לאיל ושחיטת איל מקדשן, לפיכך אם שחטו שלא לשמו לא קדשו הלחם.

שתי הלחם הבאות בפני עצמן לר"ע שהכבשים אין מעכבין את הלחם - יונפו, ותעובר צורתן, כלומר שיפסלו בלינה, ויצאו לבית השריפה. ונחלקו אמוראים בטעם הדבר:

לרבה ורבא מעיקר הדין הן באות לאכילה - ואין צריכין מתירין כיון שאין כבשים, אלא שגזרו שמא יזדמנו להן כבשים לשנה הבאה, ואז לא יהיה להן היתר אלא ע"י כבשים, ויאמרו אשתקד אכלנו לחם בלא כבשים, עכשיו גם נאכלם קודם שחיטת הכבשים, ולא ידעו שמשום שלא היו להם כבשים התירו את עצמן, וכשבאים עם הכבשים הכבשים מתירין אותם.

רבה הוכיח את דינו שבאות לאכילה - ממה שמצאנו שהכהנים דרשו לפטור את עצמן ממחצית השקל, משום שאם יביאו משקליהם שתי הלחם יאסרו באכילה כדין מנחת כהן. ובהכרח שהכוונה על שתי הלחם הבאות בפני עצמן, כי אותם שבאין עם הזבח לא גרע מתודה ולחמה. ואביי דחה שהכוונה על הבאות עם הזבח, ואין דומין לתודה ולחמה ששתי הלחם קרויים מנחה, שנאמר 'בהקריבכם מנחה חדשה לה', ולחמי תודה אין קרויים מנחה.

ורבא הוכיח את דינו שבאות לאכילה מן המקרא - שנאמר 'ממושבותיכם תביאו לחם תנופה בכורים לה', מה בכורים בפני עצמן אף שתי הלחם בפני עצמן, ומה בכורים לאכילה אף שתי הלחם לאכילה.

ולשיטת רב יוסף עיקר דינם בשריפה - והטעם שצריכים עיבור צורה גזירה שמא יזדמנו להם כבשים לאחר מכאן, ואין צריכים 'עיבור צורה' עד הבוקר, אלא צורת הקרבתם,

דף מ"ח ע"א

שחט שני כבשי עצרת על ארבע חלות - מושך שתיים מהן ומניפן עם הכבשים. ושנים האחרים נאכלות בפדיון. לרבי אלעזר בר' שמעון ששחיטה אינה מקדשת את הלחם אלא זריקה - מושך לאחר שחיטה איזה שתיים שירצה וזורק הדם עליהן ומקדשן ומתירן, ופודה את אלו שנשארו בקדושת דמים.

ולשיטת רבי שהשחיטה מקדשת את הלחם - שתיים מהן אין להן אלא קדושת דמים וישנן בפדיה, שהכבשים מקדשים רק את הראויים להם, והאחרים קדושת דמים, אבל אין אנו יודעים איזה שנים נתקדשו בשחיטה ואיזה לא. לפיכך לא יוציא כל הארבע בחוץ ויפדה שנים מהן, שיפסלו אלו שנתקדשו ביוצא. ולרב חסדא יפרקם בפנים, ואין כאן משום מכניס חולין לעזרה, לפי שלא הכניסם כשהם חולין אלא ממילא נעשו חולין. אבל בברייתא אמרו שלא יפדה אותן אלא בחוץ ולא בפנים משום שנחשב כמכניס חולין לעזרה, וברייתא זו היא שלא כרבי אלא כר"א בר"ש, שלרבי יפסלו ביוצא.

תודה ששחטה על שמונים חלות - לחזקיה נתקדשו ארבעים מתוך שמונים, ולרבי יוחנן לא נתקדשו. והכל מודים שאם אמר שיתקדשו ארבעים מתוך שמונים, שנתקדשו ארבעים אע"פ שלא פירש איזה מהם.

שחט ארבעה כבשים על שתי חלות - מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן, שאם תזרוק שנים לשמו תחילה, הפסדת את האחרונים שאין לך דבר שנראה לשמן ונדחה מלשמן וכשר שלא לשמן. ואומרים לאדם עמוד וחסא בשביל שתזכה באותו ענין.

אברי חטאת שנתערבו באברי עולה - לר' אליעזר יתנו על המזבח, ורואה אני את בשר חטאת למעלה כאילו היא עצים. ולחכמים תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה, שאסור להקריב בשר חטאת. ואין אומרים לו חטא והקרב בשר חטאת כדי שתזכה להקריב אברי עולה, שאין אומרים חטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה.

כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן קודם עצרת או לאחריו - הדם יזרק שלא לשמן, והבשר יאכל. שחטן שלא לשמן בעצרת שחל בשבת, לא יזרוק, שמכיון שנדחו מקרבן ציבור אינו דוחה שבת. ואין אומרים חטא וזרוק בשבת כדי שתוכל להקטיר אימורין לערב, שאין אומרים חטא בשבת כדי שתזכה בחול.

חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה, ובתחתונה חולין טמאין - אם יכול להציל מן התרומה רביעית בטהרה, לדברי הכל יציל, ואע"פ שבינתיים תפול התרומה לתוך החולין וילך הכל לאיבוד. ואם אינו יכול להציל רביעית בטהרה, לרבי אליעזר תרד התרומה ותטמא, ואל יטמאנה ביד. ולרבי יהושע יטמאנה ביד ע"י שיקבל אותה בכלים טמאים, כדי להציל את החולין שלא יתערב בו תרומה טמאה. ואע"פ שאין אומרים חטא בתרומה כדי שתזכה בחולין, כיון שבין כך תלך התרומה לבור ותטמא, מותר.

דף מ"ח ע"ב

כבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן (שלא לשמן, וי"מ שדינן בני שנה והביאן בני שתיים) - לרבי יצחק פסולים ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה, שמקיש אותם לחטאת. וללוי כשרים, שלומד שלמי חובה משלמי נדבה. וכפי שאמר בשלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן שנאכלין ליום ולילה, ואין טעונים לחם וזרוע.

אשם שצריך להביאו בן שנה והביא בן שתיים, או שצריך להביאו בן שתיים והביא בן שנה - פסולים, ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה. עולת נזיר ועולת יולדת ועולת

מצורע שהיו בני שתי שנים ושחטן - כשרים לדברי לוי שלומד חובה מנדבה. כללו של דבר, כל הכשר בעולת נדבה כשר בעולת חובה, וכל הפסול בחטאת פסול באשם, חוץ משלא לשמו.

אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן - כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה. שחטן מחוסר זמן בבעלים (קודם שבעת ימי ספירתם), או שהיו בני שתי שנים ושחטן, פסולים. ואין למדים אשם משלמים כמו שלמדים שלמים משלמים. וכן אין למדים אשם נזיר ואשם מצורע מאשם גזילות ואשם מעילות, או אשם גזילות ואשם מעילות מאשם נזיר ואשם מצורע, ויוכשרו כולן בין בני שנה ובין בני שתיים, שדינן דבר שלא בהכשירו מדבר שלא בהכשירו, כגון שלמי חובה משלמי נדבה ששחטן שלא לשמן, ואין דינן דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו, כגון אשם נזיר בן שתיים, מאשם גזילות בן שתיים שהכשירו בכך.

יום שישי - ד' דחזה"מ סוכות - י"ט תשרי תשע"ט

דף מ"ט ע"א

כבשי עצרת ששחטן לשום אילים - לדברי הברייתא כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה, ולרב עלו. ונחלקו אמוראים בשיטת רב: לרב חסדא לא אמר רב אלא כשסבור שהכבשים אילים הן, ושחטן לשום כבשים, כיון שכבשים לשום כבשים נשחטו. אבל אם הוא סבור אילים הן, ושחטן לשום אילים, לא עלו, שעקירה בטעות עקירה היא. ולרבה גם באופן זה עלו, שעקירה בטעות אינה עקירה.

הכהנים שפיגלו במקדש - מזידין חייבים, שוגגין פטורים אבל פיגולן פיגול. לסובר שעקירה בטעות עקירה היא, שוגג הוא כשסבור על חטאת שהוא שלמים ושחטו לשם שלמים. ולסובר שאינה עקירה, כגון שידע שחטאת היא וחישב בה לשום שלמים, ובאומר מותר.

לרבי שמעון כל מנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות ועלו לבעלים לשום חובה - שאין המנחות דומות לזבחים, שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת, חרבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה שהיא חרבה, אבל בזבחים שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן. רבא מפרשה כשידע שמחבת היא, וקומצה לשום מרחשת, שהתורה פסלה מחשבה שאינה ניכרת ולא מחשבה הניכרת. אבל אם סבור מרחשת היא וקמצה לשום מרחשת, עקירה בטעות היא, וגם בזבחים אינה עקירה.

התמידין אין מעכבין את המוספין, ולא המוספין מעכבין את התמידין. ולא המוספין מעכבין זה את זה. לא הקריבו כבש בבוקר, יקריבו בין הערבים. ולר' שמעון אם היו אנוסין או שוגגין יקריבו בין הערבים, היו מזידין לא יקריבו. לא הקטירו קטורת בבוקר יקטירו בין הערבים. ולרבי שמעון כולה היתה קריבה בין הערבים.

אין מחנפין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים, ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר, ולא את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת, ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים.

ציבור שאין להן תמידין ומוספין של אותו היום - תמידין עדיף, שהם תדיר ומקודש. אין להם תמידין למחר ומוספין של היום - נסתפקו בגמרא אם תמידין קודמין שהם 'תדיר', או מוספין קודמין שהם 'מקודש'.

התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין - ופירשה אב"י כגון שיש להם שניהם, ולקדם, שאם ירצה מקריב מוספין תחילה, ואע"פ שאין

דבר קודם לתמיד של שחר, שנאמר 'וערך עליה העולה',
העולה עולה ראשונה, אין זה אלא מצוה בעלמא.

דף מ"ט ע"ב

אין פוחתין משהו טלאים המבוקרין ממום בלשכת
הטלאים - שיהא בהם כדי להקריב לשבת ולשני ימים
טובים של ראש השנה הסמוכים לשבת. לפי שהתמיד
טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שלמדים בגזירה שוה
מקרבן פסח שנאמר בו 'והיה לכם למשמרת עד ארבעה
עשר יום'. אבל מוספין אין צריכין ביקור ד' ימים. ולא
אמרו לשבת ור"ה אלא לסימן בעלמא שצריך ששה
כשיעור שישפיק לר"ה ושבת, שאם הכוונה כדי לשבת
ור"ה, היה צריך להכין שבעה לתמיד של שחר שלמחרת
ר"ה.

שבת חוה"מ סוכות - כ' תשרי תשע"ט

דף נ' ע"א

לא הקריבו כבש בבקר - אם עדיין לא נתחנך המזבח,
לא יקריבו בין הערבים. אבל אם כבר נתחנך המזבח,
יקריבו בין הערבים. שנאמר 'ואת הכבש השני תעשה
בין הערבים', שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים,
במה דברים אמורים שלא נתחנך המזבח, אבל נתחנך
המזבח אפילו ראשון בין הערבים.

לרבי שמעון אם לא הקריבו בבוקר במזיד, לא יקריבו
בין הערבים - ולא שיהא המזבח בטל, אלא שכהנים
אחרים יקריבוהו. אבל אם לא הקטירו קטרת בבקר,
אפילו במזיד, יקטירו בין הערבים, שמאחר שאינה
מצויה כקרבן עולה, וגם מעשרת, היא חביבה עליהם
ולא יפשונו.

י"א שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים
של בין הערבים - שנאמר 'בבקר בבקר בהיטיבו את
הנרות יקטירנה', ואם לא היה מדליק מבערב, היאך
מטיב בבוקר, וכיון שחינוך המנורה בין הערבים, גם
תחילת הקטורת הוא מבערב, שנאמר 'ובהעלות אהרן
את הנרות בין הערבים יקטירנה'. וי"א שמחנכין בקטורת
הסמים של שחר, שלמד ממזבח העולה, מה להלן מחנך
בתמיד של שחר, אף כאן בקטרת הסמים של שחר.

אין מחנכין את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת - וגם
קידוש הלחם אינו אלא בשבת. וכן המנורה אינה
מתחנכת אלא בשבעה נרותיה בין הערבים, וגם הדלקתה
אינה אלא בין הערבים.

יחיד אינו מתנדב קטורת - שנאמר 'לא תעלו עליו קטרת
זרה', ואפילו ציבור שמביא חובה כיוצא בה, אין מביאים
בנדבה, שנאמר 'לא תעלו'. יכול לא יעלו על מזבח הפנימי
אבל יעלו על מזבח החיצון, ת"ל 'את שמן המשחה ואת
קטרת הסמים לקודש ככל אשר צויתך יעשו', אין לך
אלא מה שאמור בענין. ואפילו יחיד על המזבח החיצון
לא יביא, ואע"פ שמצאנו בקטורת של נשיאים שעלתה
ליחיד על מזבח החיצון, הוראת שעה היתה.

דף נ' ע"ב

חביתי כ"ג לא היו באין חצאין - אלא מביא עשרון שלם
וחוצהו, מקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים. שלא
נאמר 'מנחה מחצית', אלא 'מחציתה בבקר ומחציתה
בערב' מחצה משלם הוא מקריב.

כהן שהביא מחצה שחרית ומת, ומינו כהן אחר תחתיו -
לא יביא חצי עשרון מביתו, ולא חצי עשרונו של ראשון,
אלא מביא עשרון שלם, וחוצהו, מקריב מחצה ומחצה
אבד, נמצאו שני חצאין קריבין, ושני חצאין אובדין. וכן
אם נטמא מחצה של בין הערבים או שאבד, לא יביא חצי
עשרון מביתו ערבית, אלא מביא עשרון שלם מביתו

וחוצהו, ומקריב מחצה ומחצה אבד, נמצאו שני חצאין
קריבין ושני חצאין אובדין.

מחצה שנשאר מכהן ראשון - מאחר שהיה ראוי להקרבה
ונפסל, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. מחצה שנשאר
מכהן שני - לרב נחמן יש מחלוקת בדבר, שלתנא דבי
רבה בר אבוא שגם פיגול טעון עיבור צורה, גם זה טעון.
ולחכמים אינו טעון עיבור צורה, שהרי מתחילה היה
עומד לאיבוד. ולרב אשי טעון עיבור צורה גם לחכמים,
כיון שבזמן שחולק אותו יכול להקריב איזה מהן שירצה,
הרי זה היה ראוי מתחילה.

חביתי כהן גדול כיצד עושין אותן? לרבי חייא בר אבא
בשם רבי יוחנן ולרבי אופה ואח"כ מטגנה, שנאמר
'תופיני' תאפיני נאה, ואם מטגנה תחילה היא שחורה מן
השמן והמחבת. לרבי אסי בשם רבי חנינא ולת"ק מטגנה
ואח"כ אופה, שדורש 'תאפינה נא' כלומר מבושלת
במקצת. ולרבי יוסי אופה ומטגנה וחוזר ואופה, שדורש
גם נאה לפיכך אופה תחילה, וגם 'נא' לפיכך אופה גם
לאחר טיגון.

יום ראשון - ו' דחווה"מ סוכות - כ"א תשרי תשע"ט

דף נ"א ע"א

חביתי כהן גדול לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים, ודוחות
את השבת. ונחלקו חכמים מנלן: לרב הונא - 'תופיני',
תאפינה נאה, ואם אופה אותה מאתמול, נעשית נפוחה
ברוח. ונדחו דבריו, שיכול לכבש אותה בירקות כדי
שלא ישלוט בה רוח. לרבי ישמעאל - 'תעשה' ואפילו
בשבת, 'תעשה' ואפילו בטומאה. לאביי - שנאמר 'סלת
מנחה תמיד', הרי היא כמנחת תמיד. לרבא - ש'על
מחבת' מלמד שטעונה כלי, ואם אופה אותה מאתמול
תיפסל בלינה.

סדר הברייתא שנאמרה לענין שיעור השמן במנחת
חביתין: מתחילה דרשו מ'בשמן' האמור במנחת חביתין
להוסיף לה שמן. ואיני יודע כמה, שמא נלמד ממנחת
נסכים ששלשה לוגין לעשרון לפי שדומה לו ב'תבש"ט'
(שהוא תדיר, ובא חובה, ודוחה שבת, וטומאה), או
שנלמד ממנחת נדבה שהוא לוג אחד שדומה לו ב'יג"ל'
(יחיד, בא בגלל עצמו, לבונה). ומסיים רבי ישמעאל בנו
של ריב"ב שלמדים מ'סלת מנחה תמיד' שהיא כמנחת
תמידין שמביא שלשה לוגין לעשרון. ולרבי שמעון
למדים ממנחת כבשים ששלשת לוגין לעשרון, ולא
ממנחת פרים ואילים שנותן שני לוגין לעשרון, שדנין
מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה בעשרון ולא ממנחה
הבאה ב' וג' עשרונים.

ובגמרא הקשו הרי מתחילה אמרו 'בשמן' להוסיף לה
שמן, ולאחר מכן נסתפקו בזה. ונחלקו אמוראים ליישבה:
לאביי - רבי שמעון דרש תחילה מ'בשמן' שיוסיף לה
שמן, והספק שלאחר מכן הוא לרבי ישמעאל בנו של
ריב"ב אם ללמוד ממנחת נסכים שיוסיף לה שמן או
ללמוד ממנחת נדבה שנותן לוג שמן לעשרון, עד שפשוט
מ'סלת מנחה תמיד' שהיא כמנחת תמידין. לרב הונא
בריה דרב יהושע - כולה רבי ישמעאל בנו של ריב"ב,
ומתחילה אמר ש'בשמן' בא להוסיף, כי אם לקבוע
שצריכה שמן, כבר נאמר 'על מחבת'. ושוב חזר בו שמא
בא הכתוב לקבוע לה שמן שלא נאמר שהיא כמנחת
חוטא שבאה חריבה, עד שלמד ממנחת תמידין שנותן
שלשה לוגין לעשרון. לרבה - כולה רבי שמעון, ומתחילה
למד מ'בשמן' שבא להוסיף לה שמן, שלקבוע אין צריך
שכבר נאמר על מחבת, ולאחר מכן פירש שאילו לא
נאמר בשמן לא היה לנו ללמוד מן הדין, שהוא ספק אם
נלמד ממנחת תמידין או ממנחת נדבה, לכך צריך לומר

'בשמן' שיוסיף לה שמן. ועדיין יש להסתפק שמא יוסיף רק כמנחת פרים ואילים והיינו שני לוגין לעשרון, לכך פירש שדנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה עשרון.

דף נ"א ע"ב

כהן גדול שמת, ולא מינו כהן אחר תחתיו - לרבי יהודה מנחת חביתין קריבה משל יורשים, שנאמר 'והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה', ומקריבים עשרון שלם בבוקר ועשרון בין הערבים, שנאמר 'אותה', כולה ולא חציה. ולרבי שמעון קריבה משל ציבור, שנאמר 'חק עולם', משל עולם. 'כליל תקטר' שתהא כולה בהקטרה (שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה, וי"מ שיקטירו שלימה ולא לחצאין כרבי יהודה).

'אותה' לרבי שמעון בא ללמד על כהן גדול שמת ומינו אחר תחתיו, שלא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרון של ראשון. ולא למד מ'ומחציתה', שאינו דורש וא"ו. 'חק עולם' לרבי יהודה בא ללמד שתהא נוהגת לדורות. 'כליל תקטר' לרבי יהודה בא ללמד גזירה שוה מ'כליל' האמור במנחת כהן הדיוט, ששניהם ב'כליל תקטר', ושניהם בלאו על אכילתם.

כל כהן מביא מנחת עשרון ביום שנתחנך לעבודה - שנאמר 'זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו, יכול יהו אהרן ובניו מקריבין קרבן אחד, ת"ל 'אשר יקריבו לה', אהרן בפני עצמו ובניו בפני עצמן. בניו אלו כהנים הדיוטות, ואין לומר כהנים גדולים, שנאמר 'והכהן המשיח תחתיו מבניו' הרי כ"ג אמור, הא מה אני מקיים בניו אלו כהנים הדיוטות.

שבעה דברים התקינו בית דין, וזה אחד מהן: עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים, שלח עמה נסכים קריבה משלו, ואם לאו קריבין משל ציבור. וכן גר שמת והניח זבחים, יש לו נסכים קריבין משלו, ואם לאו קריבין משל ציבור. ותנאי ב"ד הוא על כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו, שתהא מנחתו קריבה משל ציבור. ואע"פ שלרבי שמעון קריבה משל ציבור מן התורה, שני תקנות היו, מן התורה היתה קריבה משל ציבור, וכשפחתו השקלים בלשכה תקנו שיביאו משל יורשים, כיון שפשעו בה, חזרו והעמידוה על דין תורה.

וכן תקנו על פרה שלא יהא מועלין באפרה - ואע"פ שמן התורה היא, שנאמר 'חטאת היא' מלמד שמועלין בה, 'היא' בה מועלין ולא באפרה. שתי תקנות היו, מן התורה אין מועלין באפרה, וכשזוללו בה ולקחו מאפרה למכתן גזרו בו מעילה, וכשראו שלא היו מזין במקום ספק כדי שלא יבואו לידי מעילה, העמידוה על דין תורה.

י"ט שמיני עצרת - כ"ב תשרי תשע"ט

דף נ"ב ע"א

פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים - בברייתא אחת שנינו: לר' יהודה - בתחילה מגבין להן הגזברים מכל אחד מ'ישראל. לר' שמעון - מתרומת הלשכה באין. ובברייתא אחרת שנינו להיפך, והסתפקו איזו נשנית אחרונה, ורצו להוכיח מכך שר' שמעון סובר שכשמת כהן גדול באה מנחת חביתין משל ציבור ולא משל יורשים, מפני חשש פשיעת היורשים, וכמו כן חשש בפר העלם דבר שיפשעו ולא יגבו. ודחה רב אשי: שמא לא חשש ר' שמעון לפשיעה רק בדבר שאין להם כפרה.

שנינו בברייתא בשם ר' שמעון: נאמר בקרבן התמיד 'את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו' - רבוי הלשון 'קרבני' 'לחמי' 'אשי' לרבות פר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודת כוכבים, שבאין

מתרומת הלשכה, כתמיד. ומוכח שהברייתא הראשונה הנ"ל היא שנשנית האחרונה.

שנינו במשנה שאם שמת הכהן הגדול מקריבים למנחת חביתין עשרון שלם שחרית - והסתפק ר' יוחנן אם גם בין הערבים מקריבים עשרון, או שאין מקריבין כלום. ובתחילה הוכיח רבא מהמשנה בתמיד שמנתה הכהנים העוסקים בעבודת התמיד 'שמיני בחביתים', הרי שלעולם אין בטלה בין הערביים. ודחו שהתנא מונה מה שבדרך כלל ולא מקרים מיוחדים, שהרי גם מה שמנה 'שביעי בסלת תשיעי ביין' לפעמים אינו - שדרשו מ'מנחתם ונסכיהם' שיכול להביא אף לאחר עשרה ימים. וחזר רבא ולמד זאת מהפסוק 'סלת מנחה תמיד' - מה תמיד אינו בטל לא בשחרית ולא בערבית אף זו אינה בטלה. וכן שנינו בברייתא.

שיעור הלבונה שמביא כהן גדול למנחת חביתין - לאבא יוסי בן דוסתאי: מפריש שני קמצים, ומקריב קומץ שחרית וקומץ בין הערבים, שלא מצינו הקרבת חצי קומץ. לחכמים: מפריש קומץ אחד, ומקריב חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים, שלא מצינו שני קמצים לעשרון אחד.

דף נ"ב ע"ב

כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו, שמביאים עשרון שלם בבקר ועשרון שלם בין הערביים - לאבא יוסי בן דוסתאי פשוט שמביאים שני קמצי לבונה, שהרי לעולם מביאים כך, אך לחכמים הסתפק ר' יוחנן האם מתוך שהוכפלה סולתו הוכפלה לבונתו - קומץ לכל עשרון, או שמא כיון שבלבונה לא גילה הכתוב שיביאו כפול - יקריבו חצי קומץ לבונה בבקר וחצי בערב, כמו בחיי הכהן.

כמו כן הסתפקו כשמת כהן גדול לענין השמן - האם לוג ומחצה בבוקר ולוג ומחצה בערב, כמו שמביא הכהן עצמו, או שמכפילים ובכל פעם מביאים ג' לוג שמן.

רבא רצה לפשוט הספק - מהמשנה דה' קמציין הן (ולא מנו לבונה זו כיון שבאה לחצאים), ואם מביאים שני קמצים כשמת כהן גדול היה צריך התנא למנות ז'. ודחו: לא מנה התנא מקרים מיוחדים. וטען רב יוסף בר שמעיה: שהרי שנה התנא המעלה קומץ של מנחה בחוץ לעזרה, שהוא גם מקרה, וא"כ היה לו למנות גם אופן זה.

שנינו בברייתא לענין מנחת חביתין כשמת כה"ג ולא מינו אחר תחתיו - מביאים עשרון שחרית עם קומץ לבונה ולוג ומחצה שמן, וכמו כן מביאים בערב. ואין לומר שהברייתא כחכמים - שאם הלבונה הוכפלה כסולת, כך גם יש להכפיל השמן. ובהכרח אבא יוסי בן דוסתאי היא, הסובר שגם בחיי כהן גדול מביא קומץ לבונה שלם בבוקר וקומץ בערב, וכשם שלדבריו אף כשמת כהן גדול והוכפלה הסולת אין השמן כפול, כך גם לחכמים אין הלבונה והשמן כפולים אף שהסולת נכפלה.

נחלקו אמוראים כמי פסק ר' יוחנן במחלוקת כמה לבונה מביא הכהן בחייו - י"א שפסק כאבא יוסי בן דוסתאי שמקריב קומץ שחרית וקומץ ערבית. וי"א שר' יוחנן אמר שבכל מקום הלכה כסתם משנה, ולהלן במשנה שנינו ה' קמציין הן, ולאבא יוסי ז' הן, ונמצא לפי"ז שהלכה כחכמים.

הדרך עלך התכלת

פרק חמישי - כל המנחות באות מצה

כל המנחות באות מצה - חוץ מ' לחמי חמץ שבקרבן תודה, ושתי הלחם.

חימוץ לחמי תודה ושתי הלחם - לרבי מאיר: יוצר

שאור מתוך העשרון שלהם, ובה מחמיצם. לרבי יהודה: אין עושים כן מפני שאין מתחמץ יפה, אלא מניח בכלי העשרון שאור מחומץ יפה מתוך ביתו, ומוסיף לו סולת עד עשרון. ואמרו לו: שא"כ לפעמים המנחה חסירה מעשרון - בשאור המגובל במעט מים ונפחו מועט מנפחו של הקמח, ולפעמים יתרה מעשרון - בשאור מגובל בהרבה מים ונפחו גדול מנפח הקמח.

יום שלישי פרשת בראשית - כ"ג תשרי תשע"ט

דף נ"ג ע"א

המקור שהמנחות יהיו מצה ולא חמץ - באלו שמפורש הרי מפורש, ובאלו שאין מפורש נלמד מ'זאת תורת המנחה... מצות תאכל' - ולא חמץ. ועיכוב למדים מכך שנכפל ונאמר 'לא תאפה חמץ'. אך עדיין נצרך גם הפסוק 'מצה תהיה' ללמד שחובה שתהא מצה, שלולי פסוק זה היינו אומרים:

א. 'לא תאפה חמץ' - אלא שיאור, והיינו בשיאור דר' יהודה לענין פסח [-כקרני חגבים], לשיטת ר' יהודה [-שאינו לוקין עליו]. אך לא שייך להקשות משיאור דר' מאיר [-הכסיפו פניו] - שהרי לשיטת ר' יהודה [-שאינו לוקין עליו בפסח] מצה היא, ולשיטת ר' מאיר הרי לוקין עליו וחמץ גמור הוא.

ב. 'לא תאפה חמץ' - אלא חלוט, ואף שיש מנחה שמפורש בה שתבא רבוכה דהיינו חלוט, ומשמע שאחרות אינן באות כן - אפשר שמנחה זו מצוה ברבוכה, ושאר מנחות אם רוצה מביא מצה ואם רוצה מביא רבוכה.

ג. 'לא תאפה חמץ' - האופה את המנחה חמץ עובר בלאו, אך אין יודעים שהמנחה פסולה.

לעיכוב שתבא המנחה מצה היה יכול לכתוב 'מצה היא', ומכך שנאמר 'מצה תהיה' למדים 'החיה' - שמצוה ללוש המנחה בפושרים שאז צריכה שמירה שלא תחמץ.

אמרו חכמים לרבי פרידא: שרבי עזרא נכד רבי אבטולס שהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה שהוא עשירי לעזרא עומד על הפתח. שאלם ר' פרידא: מדוע פירשתם כל יחוסו, והלא אם בן תורה הוא - טוב, ואם הוא גם מיוחס - טוב מאוד, ואם אינו בן תורה רק מיוחס תאכלנו האש. והשיבוהו: שכן תורה הוא. ואמר להם להכניסו.

כשנכנס רבי עזרא, דרש רבי פרידא כדי להפיג צערו של רבי עזרא: נאמר 'אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך' - אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע החזק לי טובה שהודעתך בעולם. אמר לה: 'טובתי בל עליך' - איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם, שנאמר 'לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ'.

כששמע עזרא הדרשה מ'אדיר' פתח ודרש: 'בא אדיר' - הקב"ה, שנאמר 'אדיר במרום ה'.' 'ויפרע לאדירים' - ישראל, שנאמר 'ואדירי כל חפצי במ', 'מאדירים' - המצרים, שנאמר 'צללו כעופרת במים אדירים', 'באדירים' - מים, שנאמר 'מקולות מים רבים אדירים משברי ים'.

דף נ"ג ע"ב

עוד דרש רבי עזרא: 'בא ידיד' - שלמה המלך, שנאמר 'וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה', 'בן ידיד' - אברהם, שנאמר 'מה לידידי בביתי', 'ויבנה ידיד' - בית המקדש, שנאמר 'מה ידידות משכנותיך', 'לידיד' - הקב"ה, שנאמר 'אשירה נא לידידי', 'בחלקו של ידיד' - בנימין, שנאמר 'לבנימין אמר ידיד ה'...', 'זיתכפרו בו ידידים' - ישראל, שנאמר 'נתתי את ידידות נפשי בכף אויביה'.

עוד דרש: 'בא טוב' - משה, שנאמר 'ותרא אותי כי טוב

הוא', 'ויקבל טוב' - תורה, שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם', 'מטוב' - הקב"ה, שנאמר 'טוב ה' לכל', 'לטובים' - ישראל, שנאמר 'הטיבה ה' לטובים'.

עוד דרש: 'בא זה' - משה, שנאמר 'כי זה משה האיש', 'ויקבל זאת' - תורה, שנאמר 'וזאת התורה אשר שם משה', 'מזה' - הקב"ה, שנאמר 'זה קלי ואנוהו', 'לעם זו' - ישראל, שנאמר 'עם זו קנית'.

בשעה שחרב בית המקדש - מצא שם הקב"ה את אברהם, ושאלו: מה לידידי בביתי. השיבו: על עיסקי בני באתי. אמר לו: בניך חטאו וגלו. אמר לו: שמא בשוגג חטאו. אמר לו: עשותה המזימתה. אמר לו: שמא מיעוטן חטאו. אמר לו: הרבים. אמר: היה לך לזכור ברית מילה. אמר לו: 'ובשר קודש יעברו מעליך'. אמר לו: שמא אם המתנת להם היו חוזרין בתשובה. אמר לו: 'כי רעתיכי אז תעלוזי'. מיד הניח אברהם ידיו על ראשו והיה צועק ובוכה ואמר שמא חס ושלום אין להם תקנה, יצאה בת קול ואמרה 'זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך' - מה זית זו אחריתו בסופו, אף ישראל אחריתו בסופם.

'לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותיו' - לרב חנינא בר פפא: לקול מיליהן של מרגלים ניתרועעו דליותיהן של ישראל, שדבר גדול דברו מרגלים 'כי חזק הוא ממנו' - כביכול מהקב"ה. הקשה ר' חייא ב"ר חנינא: א"כ היה צריך לומר 'לקול מלה', אלא אמר הקב"ה לאברהם: קולך שמעתי וחמלתי עליהם, אני אמרתי ישתעבדו בארבע מלכיות כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות, כעת ישתעבדו כל אחת כשיעור שנפסק לה. וי"א: אני אמרתי בזה אחר זה, עכשיו יתפזרו בד' מלכיות - בבבל, יוון, פרס, אדום - בבת אחת.

נמשלו ישראל לזית - א. מה זית אין עליו נושרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, אף ישראל אין להם בטילה עולמית לא בעוה"ז ולא בעולם הבא. ב. מה זית מוציא שמנו רק ע"י כתיחה, אף ישראל חוזרין למוטב רק ע"י יסורים.

שנינו במשנה שאמרו לר' יהודה הסובר שמביא שאור מביתו, שלפעמים המנחה חסירה מעשרון ולפעמים יתרה - והיינו, חסירה - בשאור המגובל במעט מים ונפחו מועט מנפחו של הקמח. יתרה - בשאור מגובל בהרבה מים ונפחו גדול מנפח הקמח. שמשערים העשרון כפי שהיה קמח ולא כפי שהוא עכשיו.

בין לר' יהודה ובין לר' מאיר אין מחמיצים ע"י שנוטלים קמח מתוך העשרון המדוד ומחמיצים אותו ומחזירים אותו - גזירה שמא יטעו ויביאו שאור ויוסיפוהו על עשרון שלם.

יום רביעי פרשת בראשית - כ"ד תשרי תשע"ט

דף נ"ד ע"א

חימוץ בתפוחים - לענין חימוץ שתי הלחם וחמץ שבלחמי תודה נחלקו התנאים אם אפשר להחמיץ בהם. אך מה ששנינו לענין חימוץ עיסה בתפוח של עיסה שאסורה - היינו אף לסובר שאין מחמיצים, שאף שאין זה חמץ גמור, מ"מ חמץ נוקשה הוא.

לרב אילא אין לך הקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא - שאין מגבלים אותה במים, ולרב יצחק בר אבדימי - מגבלה במים וכשרה. ואין צריך לומר שנחלקו אם משערים כפי שהיא עתה או כפי שהיתה קמח, אלא נחלקו אם 'חריבה' היינו מכל דבר ואף ממים, או 'חריבה' היינו משמן.

בשר שהיה בו כביצה ונתמעך או שלא היה בו שיעור ונתפח לכביצה - נחלקו אמוראים בכוונת המשנה כיצד משערים, האם כמו שהיו או כמו שהן עתה. ולמסקנא

אמר רבה שהמחלוקת היא כשהיה בו שיעור וצמק וחזר ותפח, אם יש דיחוי לאיסור ואינו חוזר לאיסורו, או אין דיחוי. אך כל שהיה בו שיעור וכעת אין בו - לכו"ע אינו מטמא, שהרי אין בו שיעור. וכל שלא היה בו שיעור ונתפח לשיעור - לכו"ע מטמא מדרבנן.

גם לענין טומאת ידים של בשר פיגול ונותר - החמירו חכמים שאם לא היה בו כביצה ותפח לכביצה מטמא מדרבנן, אף שיעקר טומאת פיגול ונותר היא רק מדרבנן. דף נ"ד ע"ב

שנינו במשנה שכל שהונח בחמה ונתמעט משיעורו - טהור ואין חייבים עליו, והיינו אוכל שנתמעט מכביצה, ומת ונבילה ופיגול ונותר וחלב שנמתעטו מכזית, ושרץ שנתמעט מכעדשה. הניחן בגשמים וחזרו ותפחו לשיעורם - טמאים וחייבים עליהם. והפריכו ממשנה זו את דעת הסובר שיש דיחוי באיסורים.

המרבזה לעשר יותר מעשירית - פירותיו מתוקנים (שיצאו מטבלם), אך מעשרותיו מקולקלים - שמעורב בהן טבל. שנינו לענין תרומת תאנים: אם תורם תאנים על גרוגרות - יתרום במנין, ואם תורם גרוגרות על תאנים - לת"ק יתרום במידה, ור' אלעזר ב"ר יוסי העיד שאביו תרם גם בזה לפי מנין. וסברו תחילה שמדובר לענין מעשר, ונתקשו לפי ת"ק: אם משערים לפי מה שהם עתה - הרי ברישא הוא מרבה במעשרות, ואם משערים לפי מה שהיו - קשה הסיפא. ואין להעמיד בתרומה גדולה, ולעולם תורם בעין יפה - שהרי ר' אלעזר הזכיר שאביו נטל 'עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה'. ולמסקנא: מדובר בתרומת מעשר, וכאבא אלעזר בן גומל שדרש 'ונחשב לכם תרומתכם' - בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר, כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת כך.

מעדותו של ר' אלעזר שאביו תרם 'גרוגרות על צ' תאנים - רצו להוכיח שמשערים לפי מה שהיו, שאם משערים כפי מה שהם עתה הרי הוא ממעט מהשיעור. ודחו: גרוגרות שאני, שאפשר לשולקן במים ולהחזירן לכמות שהם.

יום חמישי פרשת בראשית - כ"ה תשרי תשע"ט

דף נ"ה ע"א

תורמים תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות, ולא גרוגרות על תאנים ואפילו במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות - רישא כשאין שם כהן, כי במקום שיש כהן תורמין מן היפה אע"פ שאינו מתקיים, ויתרום מתאנים גם במקום שאין רגילים לעשות גרוגרות. וסיפא כשיש שם כהן, כי במקום שאין כהן תורם מן המתקיים, ויתרום מן הגרוגרות גם במקום שאין רגילים לעשות מתאנים גרוגרות. ומכאן למדנו שדוחקים ומעמידים את הברייתא בשני אופנים, ולא בשני תנאים.

כל המנחות נלושות בפושרים - ומשמרן שלא יחמיצו. ואם החמיצו אפילו שיריה עובר בלא תעשה, שנאמר 'כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ' לרבות את הקומץ העולה לגבוה, 'לא תאפה חמץ חלקם', אפילו חלקם לא תאפה חמץ והיינו שיריים.

וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה - שנאמר 'לא תאפה חמץ', והלא כבר נאמר 'לא תעשה חמץ', אלא אפייה בכלל היתה, ויצאת להקיש אליה, מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה, כך גם לישתה ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה לרבות

קיטוף שחייבין עליה בפני עצמה. ואע"פ שלא נאמר אלא על אפייה, דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא. ואין לדרוש בכלל ופרט, לפי שהם מרוחקין זה מזה.

כלל ופרט המרוחקין זה מזה - אין דנין אותן בכלל ופרט. חטאת נשחטת בצפון כעולה - שנאמר 'במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת'. ואם לא שחטו בצפון פסלו, שנאמר בשעיר נשיא 'ושחט אותו במקום אשר ישחט העולה לפני ה' חטאת הוא', והלא בכלל שאר חטאות הוא ולמה יצא, לקבעו שאם לא שחטו בצפון פסלו. ואין לדרוש 'אותו' שזה טעון צפון ולא אחר, שכבר נאמר פסוק שלישי 'ושחט את החטאת במקום העולה', זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון.

יום שישי פרשת בראשית - כ"ז תשרי תשע"ט

דף נ"ז ע"א

'וסמך ידו על ראש השעיר' שנאמר בנשיא - לרבי יהודה לרבות שעיר נחשון לסמיכה. (אבל לא נלמד מבנין אב משאר חטאות, שאין למדים שעה מדורות). ולרבי שמעון לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה.

השוחט אין צריך שיעמוד בצפון, אלא עומד בדרום ושוחט בצפון - שנאמר בשעיר נשיא 'אותו', אותו בצפון ולא השוחט בצפון. אבל המקבל צריך שיעמוד בצפון ויקבל בצפון, ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול, שנאמר 'ושחט אותו על ירך המזבח צפונה', אותו בצפון ולא השוחט אבל המקבל צריך להיות עומד בצפון. ויש שדורשים שהמקבל עומד בצפון מ'לקח ולקח'.

בן עוף אין צריך שחיתת צפון - ואין ללמוד בק"ו מבן צאן שלא קבע לו כהן, כי מה לבן צאן שכן קבע לו כלי.

קרבת פסח אין צריך שחיתת צפון - ואין ללמוד בק"ו מעולה שלא קבע לה זמן לשחיתתה, כי מה לעולה שכן כליל, ולא מחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות, ולא מאשם שכן קדשי קדשים, ולא מכולן יחד שכן קדשי קדשים.

אפה את המנחה חמץ לוקה שתים - אחת על עריכתה ואחת על אפייתה. ומה שאמרו שחייבין על אפייה בפני עצמה, היינו כשערכה חבירו.

דף נ"ז ע"ב

בכור שאחזו דם נחלקו תנאים בדבר: לרבי מאיר - מקיזין אותו את הדם במקום שאין עושין בו מום, ואין מקיזין במקום שעושין מום. לחכמים - יקיז גם במקום שעושין מום, ובלבד שלא ישחטנו בחוץ על אותו מום, עד שיהא בו מום מעצמו. לרבי שמעון - אף נשחט על אותו מום. לרבי יהודה - אפילו מת, אין מקיזין לו את הדם. ונחלקו במטיל מום בעל מום - שלרבי מאיר לא יטיל, שנאמר 'כל מום לא יהיה בו', ולחכמים יטיל, שנאמר 'תמים יהיה לרצון', אבל אם הוא כבר בעל מום מותר להטיל בו מום.

ורבי מאיר דורש מ'תמים יהיה לרצון' שמותר להטיל מום בפסולי המוקדשין לאחר פדיונם, ולא נאסור כמו שאסור בהם גיזה ועבודה. וחכמים דורשים מ'כל מום לא יהיה בו' שלא יגרם לו ע"י אחרים, שלא יניח בצק או דבילה על גבי האוון כדי שיבא הכלב ויטלנו.

והכל מזדים במחמץ אחר מחמץ במנחה שהוא חייב - שנאמר 'לא תעשה חמץ ולא תאפה חמץ'.

וכן במסרס אחר מסרס חייב לדברי הכל - שנאמר 'ומעוך וכתות ונתוק וכרות', אם על כורת הוא חייב על נותק לא כל שכן, אלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב.